

Col·loqui internacional “L’Albera i el patrimoni en l’espai transfronterer” (Figueres, Alt Empordà, 1 i 2 d’abril de 2004). — La celebració d’aquest col·loqui és un dels productes generats pel conveni signat per cinc institucions que s’aplegaren el 2002 per a impulsar la recerca conjunta i la promoció del patrimoni de l’espai transfronterer de l’Albera, l’extrem oriental dels Pirineus. Els socis són dos centres universitaris —l’Institut Francocatalà Transfronterer de la Universitat de Perpinyà i la Universitat Autònoma de Barcelona—, dos organismes de l’administració local —el Consell de Desenvolupament del País Pirineus-Mediterrània de la Catalunya Nord i el Consell Comarcal de l’Alt Empordà— i una entitat privada del nord, l’Associació Albera Viva. L’objectiu del projecte, anomenat “L’Albera: memòria i

terra”, és l'estudi d'aquest espai català administrat per dos estats diferents, espai que ha sofert en els darrers segles els efectes de la frontera política, cosa que es tracta de compensar amb la cooperació en projectes transfronterers. Financerament es compta amb un ajut dels fons de desenvolupament regional europeus (FEDER).

Les conferències dels professors invitats han cobert un ventall ben ampli i divers de temes: l'arqueobotànica de la vinya (Ramon Buxó, Museu d'Arqueologia de Catalunya), el patrimoni industrial (Jaume Perarnau, Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya), la dialectologia (Joan Veny, Universitat de Barcelona), la biologia de la vinya salvatge (Thierry Lacombe i els seus col·laboradors del Centre de Recerca Agronòmica de Montpellier, M. Di Vecchi, V. Laucou i P. This), la ramaderia autòctona, tan ben representada per la vaca alberenca (Jesús Piedrafita, Universitat Autònoma de Barcelona) i la història de la frontera, amb el seu component econòmic, en l'època moderna (Rosa Congost, Universitat de Girona).

Es va fer una crida als estudiosos a fi que exposessin qualsevol recerca sobre l'Albera que s'impliqués en l'estudi del seu patrimoni en el sentit més ampli, i hi respongueren arqueòlegs —Joan Llinàs, Carme Montalban i Dolors Codina—, historiadors, prehistoriadors, geògrafs i estudiosos del patrimoni —Jaume Plans, Véronique Izard, Denis Fontaine, Andreu Balent, Albert Testart, Martina Camiade, Maria Teresa Genís, Jean-Pierre Lacombe, Josep Comas i Adelina Herrera—, etnòlegs i etnobotànics —Joan Lluís Valls, Montserrat Parada, Maria Àngels Bonet, Joan Vallès—, lingüistes i filòlegs —Montserrat Adam, Xavier Favà, Jordi Curbet, Marta Perxacs, Xavier Luna-Batlle, Miquela Valls—, i biòlegs, ecòlegs i geòlegs —Jordi Bartolomé, Josefina Plaixats, Aleix Comas, Helena Perxacs, Joan Budó, Xavier Capalleras, Jenar Félix, Ramon Mascort, Miquel Vilà.

Les comunicacions aportaren visions innovadores des de molts punts de vista però l'espai disponible no ens permet de detallar-les. Sí que ens és possible, tanmateix, de donar una breu notícia de les aportacions relacionades amb la filologia.

Joan Veny, en la seva ponència, exposà les afinitats lèxiques d'un cantó i l'altre de la frontera amb observacions precises a partir del material recollit en el primer volum, publicat el 2002, de l'*Atlas Lingüístic del Domini Català*, i en particular l'avaluació del pes de l'occità com a tret distintiu dels parlars del nord-est català. Montserrat Adam mostrà una part de la seva recent recerca de la morfologia del català septentrional de transició i es referí als trets que comparteix amb els parlars rossellonesos. Xavier Favà informà de les seves troballes en relació amb els noms de les diferents menes de raïm, dels quals és expert, amb interessants incursions etimològiques i motivacionals. Jordi Curbet mostrà alguns resultats de la seva recerca en arxius locals sobre la llengua de les cartes populars vuitcentistes en vista a contribuir a la història dels parlars populars. Marta Perxacs exposà el ric resultat de la recerca etnolingüística de la matança del porc. Xavier Luna-Batlle féu aportacions relacionades amb el lèxic de la vinya extretes d'un treball dialectològic i etnolingüístic en curs, en col·laboració amb Joan Lluís Valls. El mateix Joan Lluís Valls donà mostres d'un coneixement profund de lèxic de la vinya a l'Albera nord en la seva comunicació etnogràfica. En el terreny de la literatura, Miquela Valls parlà del poeta Josep Sebastià Pons i de la seva relació amb l'Albera reflectida en els textos, Lluís Quintana de la visió de la tramuntana en la literatura contemporània, i Daniel Ferrer de Jeroni Pau i de Francesc Tarafa i dels esments als Pirineus recollits en els seus textos cinc-centistes i siscentistes. Un conjunt, doncs, de recerques noves o no divulgades fins ara, algunes de les quals estan inserides dins de projectes d'abast i profunditat notables, en estats diversos d'elaboració.

Cal valorar, a més del gruix de la feina individual, l'oportunitat de posar a la mateixa palestra enfocaments diversos que tenen per objecte d'estudi el mateix espai geogràfic, una experiència poc freqüent —potser semblant a les trobades d'estudis locals— i que posa a prova

els bons auguris manifestats ací i allà que s'atorguen al contacte interdisciplinari. Posem el cas de la recerca sobre Josep Bosch de la Trinxeria des de la geografia que aportà Albert Testart o el de Josep Comas i Adelina Herrera amb el despullament sistemàtic de documentació antiga, de què es beneficia directament el coneixement del vocabulari patrimonial i per tant la lingüística històrica.

Aquesta trobada, acollida excel·lentment per la casa del Consell Comarcal de l'Alt Empordà del carrer Nou de Figueres, tindrà continuïtat amb un segon col·loqui que es farà a Banyuls de la Marenda el 3 i 4 de maig del 2005 amb l'emblema «L'Albera, terra de pas, de memòries i d'identitats». [X. L.]